

Wat er misging bij het AZC-plan in Berlicum: reflectie van actiegroep ‘Natuur zegt nee tegen ACZ’

Berlicum, 9 april 2025 – Nu het plan voor een asielzoekerscentrum (AZC) aan de Runweg in Berlicum van tafel is, kijkt onze actiegroep terug. We delen onze zorgen, en staan stil bij onze inzet en ervaringen tijdens het proces, in de politiek en in de media.

Vanaf het begin stonden wij kritisch tegenover de voorgenomen locatie en omvang van het AZC. Minimaal driehonderd asielzoekers voor 10 jaar, aan de rand van het Aa-dal – een kwetsbaar natuurgebied – riep vragen op over veiligheid, leefbaarheid en ecologische impact. Ook de grootte van het perceel viel op. Dat wekte de indruk dat het COA ruimte wilde houden voor uitbreiding, wat het wantrouwen versterkte. De locatie strookte bovendien niet met de ruimtelijke visie van de gemeente en zodra het COA het overnam, zou de gemeentelijke zeggenschap verdwijnen.

Om onze bezwaren kracht bij te zetten, hebben wij actie gevoerd. We verzamelden 3.176 handtekeningen, dienden zienswijzen in, lanceerden een website, voerden gesprekken met fracties, vroegen informatie op via Woo-verzoeken, bereidden juridische stappen voor en startten een crowdfundingactie waarvan de teller binnen enkele dagen op bijna 25.000 euro stond. Daarnaast ontvingen we honderden tips uit de samenleving, die we zorgvuldig onderzochten. Onze inzet was altijd inhoudelijk en constructief: we wilden gehoord worden, op basis van argumenten.

Gebrek aan transparantie en eenzijdige beeldvorming

Wat dit proces kenmerkte, was het gebrek aan transparantie. Dat de plannen onder geheimhouding werden voorbereid, tastte het vertrouwen ernstig aan. De roep om openheid werd lang genegeerd. Toen het gerucht bevestigd werd en bewoners hun zorgen uitten, richtte de media zich vrijwel uitsluitend op protesten. Niet alle uitingen op straat verliepen zoals wij het wenselijk vonden – wij hadden liever een meer respectvolle vorm van aandacht gezien. Tegelijkertijd erkennen we dat deze zichtbaarheid heeft bijgedragen aan de publieke en politieke aandacht.

Als actiegroep ‘Natuur zegt nee tegen AZC’ kozen wij voor een inhoudelijke benadering, gebaseerd op onderzoek en feiten. Dat deze kant in de media nauwelijks aandacht kreeg, heeft het debat verarmd. Incidenten en emoties kregen het podium, inhoudelijke argumenten verdwenen naar de achtergrond.

Mediaframing en het politieke proces

Berlicum werd in landelijke media neergezet als hét voorbeeld van hoe rellen en eieren gooien een AZC-plan van tafel veegt. Die voorstelling is onjuist en doet geen recht aan de werkelijkheid. Het politieke proces verliep anders: herbezinning bij verschillende partijen was al vóór de protestavond in gang gezet. Dat bleek ook tijdens de raadsvergadering van 27 maart. Wie denkt dat er daags na een protest een visie uit de lucht valt, begrijpt weinig van hoe besluitvorming werkt. Kwalijk was ook dat tegenstanders in Berlicum onterecht in de landelijke media werden weggezet als onwetend of extreem rechts, terwijl hun bezwaren vaak genuanceerd waren en gebaseerd op legitieme zorgen over de impact van een AZC op hun leefomgeving.

Ook tegenstanders voelden zich onveilig

Wat in dit alles onderbelicht bleef, is dat ook tegenstanders van het AZC zich onveilig hebben gevoeld. Wie zich kritisch uitsprak – met zorgvuldige argumentatie – kreeg te maken met felle, soms agressieve reacties, online en in het dorp. Enkele leden van ons actiecomité meden tijdelijk publieke plekken of durfden hun mening niet meer openlijk te delen. Het debat werd er niet beter van.

Zonder klokkenluider geen participatie

De participatie kwam pas op gang doordat een klokkenluider de plannen lekte. Dat zou niet nodig moeten zijn. Een gezonde democratie vraagt om transparantie: inwoners moeten weten wat er speelt, zodat zij kunnen meedenken en anticiperen. Zonder dit lek waren zij pas achteraf betrokken geweest. Ook het eerdere, stil genomen besluit om de asielquota van Boxtel in Sint-Michielsgestel op te vangen, verdient herbeoordeling. Die afspraak is niet transparant gemaakt en voor inwoners ongunstig. Wij verwachten dat het College dit besluit opnieuw bespreekt – ditmaal samen met de raad. En hoewel het AZC-plan is stopgezet, zien we alweer beweging richting een nieuwe koers. Dat baart ons zorgen. Juist nu is het belangrijk dat het vervolgproces rust, duidelijkheid en openheid biedt.

Dank aan de partijen die durfden te herzien

Juist daarom waarderen wij de fracties die hun koers hebben herzien, zich uitspraken tegen het plan en luisterden naar de zorgen van inwoners. Dat vraagt lef. Wij hopen dat zij in de toekomst burgers blijven betrekken en dat zij het besluitvormingsproces op een transparante wijze voeren.

Zonder vertrouwen geen betrokken burgers

We blijven alert, kritisch en betrokken. Het vertrouwen tussen inwoners en bestuur heeft een knauw gekregen. Dat zien we ook landelijk: het vertrouwen in de politiek is historisch laag. Juist op lokaal niveau mogen we verwachten dat raadsleden luisteren, zich transparant opstellen en inwoners serieus nemen. Alleen zo kan vertrouwen worden hersteld. En dat is nodig. Want mensen moeten geloven dat hun stem telt. Alleen dan gaan ze ook stemmen. En alleen dan – via de stembus – kunnen inwoners écht invloed uitoefenen op wat er gebeurt in hun directe omgeving.

Namens actiegroep

‘Natuur zegt nee tegen AZC’